

ІНСТРУКЦІЯ ЩОДО ГРОМАДСЬКОГО МОНІТОРИНГУ ТА АНАЛІЗУ ДЕРЖАВНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ У РІЗНИХ СФЕРАХ

Вказана інструкція складена у відповідності до положень Закону України «Про здійснення державних закупівель» та діючих підзаконних нормативно-правових актів у сфері державних закупівель, перелік яких визначено в додатку.

Центр протидії корупції узагальнив власний досвід моніторингу закупівель і створив відповідну інструкцію, яка містить методичні рекомендації щодо порядку та особливостей аналізу державних закупівель.

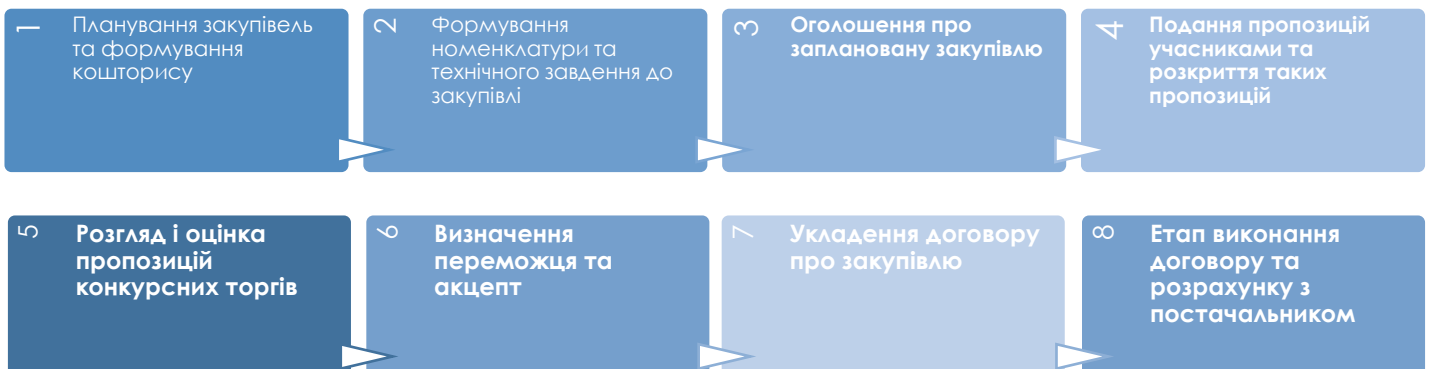
Основним джерелом інформації для моніторингу державних закупівель є веб-портал з питань державних закупівель - <https://tender.me.gov.ua>.

Саме на веб-порталі згідно ст. 10 Закону України «Про здійснення державних закупівель» оприлюднюються наступні документи та інформація про кожну державну закупівлю:

1 оголошення про проведення процедури закупівлі	2 обґрунтування застосування переговорної процедури закупівлі	3 документацію конкурсних торгів або кваліфікаційну документацію	4 зміни до документації конкурсних торгів або кваліфікаційної документації та роз'яснення до неї
5 оголошення з відомостями про укладену рамкову угоду (у разі проведення закупівлі за рамковими угодами)	6 протокол розкриття пропозицій конкурсних торгів, цінкових пропозицій, кваліфікаційних пропозицій	7 інформацію про відхилення пропозицій конкурсних торгів, цінкових пропозицій, кваліфікаційних пропозицій та підстави такого відхилення у вигляді протоколу	8 повідомлення про акцепт пропозиції конкурсних торгів або цінкової пропозиції
9 оголошення про результати процедури закупівлі	10 звіт про результати проведення процедури закупівлі	11 повідомлення про внесення змін до договору у випадках, передбачених пунктами 1, 2, 4, 5 та 8 частини п'ятої статті 40 Закону	12 звіт про виконання договору

Кожен етап державних закупівель є важливим та передбачає наявність певних процедур. Не менш важливими є заходи, які здійснюються до моменту початку власне тендеру (це планування закупівлі, формування кошторису та номенклатури) та після його завершення (поставка товару, розрахунки з постачальниками).

Так, з урахуванням усіх вищеперелічених процесів можна умовно поділити цикл державних закупівель на **8 етапів** та визначити особливості кожного з них, а також визначити ряд можливих заходів, дій та ресурсів, які є корисними під час моніторингу та аналізу таких торгів.

ПЛАНУВАННЯ ЗАКУПІВЕЛЬ ТА ФОРМУВАННЯ КОШТОРИСУ

Основним плановим документом для кожного замовника державних закупівель є Річний план, який повинен бути оприлюднений на веб-порталі <https://tender.me.gov.ua> протягом **5 робочих днів** з моменту його затвердження (або ж змін до нього).

Річний план складається на основі кошторису бюджетної установи або фінансового плану чи плану використання бюджетних коштів для державних підприємств.

Замовник не має права здійснювати державні закупівлі не передбачені планом.

Аналізуючи річний план закупівель слід звернути увагу на наступні обставини:

- ✓ які види процедур закупівлі використовує замовник

Основною процедурою закупівлі є конкурентна процедура відкритих торгів, яка повинна переважати

- ✓ чи не було поділено на частини предмет закупівлі у річному плані з метою уникнення проведення визначених законом процедур;

Наприклад, замовник планує 4 рази протягом року закуповувати різні види канцелярських товарів. Очікувана вартість кожної закупівлі заплановано менше 200 тис. грн. Це є порушенням Закону та може мати наслідком адміністративну чи кримінальну відповідальність

- ✓ чи були вчасно відображені у річному плані зміни процедур закупівлі проведені комітетом з конкурсних торгів;

Усі проведені закупівлі повинні відповідати плану. Зміни до Річного плану повинні бути внесені до проведення самої процедури закупівлі, а не постфактум.

- ✓ періодичність та доцільність закупівлі одних і тих самих предметів закупівлі замість інших, необхідних замовнику;

Під час аналізу плану закупівель слід звертати увагу на предмети закупівель, їх обсяги та характеристики, а також на минулорічні закупівлі. Так, «Наші гроші» в ході аналізу закупівельної процедури Луганськавтодору було виявлено, що обсяг робіт з ремонту доріг на Луганщині було включено ремонтні роботи на окупованих територіях.

- ✓ очікувана вартість. Закупівлі з очікуваною вартістю на сотні мільйонів гривень автоматично підпадають в зону ризику.

Важливо! Більшість зловживань під час закупівель плануються саме на етапі формування кошторису та річного плану. На цих етапах недобросовісні замовники та службовці закладають завідомо завищену вартість та починають узгоджувати дії з ймовірними співучасниками.

ФОРМУВАННЯ НОМЕНКЛАТУРИ ТА ТЕХНІЧНОГО ЗАВДАННЯ ДО ЗАКУПІВЛІ ТОВАРУ

Цей етап фактично є наступним і передбачає формування конкретного власне предмету закупівель - конкретного переліку товарів (номенклатури), переліку послуг та робіт, їх специфікації, особливостей та технічних вимог до таких товарів.

У річному плані найчастіше зазначається загальне найменування та категорія товару, робіт та послуг.

Предмет закупівлі повинен відповідати Державному класифікатору продукції та послуг. Чітких строків визначення таких вихідних даних немає, але вони узгоджуються з бюджетним процесом та відповідними строками, визначеними бюджетним законодавством щодо планування бюджетною установою своїх видатків на наступний рік. Вихідні дані застосовуються при складанні бюджетних запитів, паспортів бюджетних програм, кошторисів.

Дуже часто інформація про предмет закупівлі та вимоги до нього погоджується до моменту закупівлі у різних підрозділах замовника (мова йде про підрозділи безпосередньо до повноважень яких належить використання закупаваного товару, робіт та послуг, а також аудиторські та фінансові підрозділи).

Так наприклад, в Міністерстві охорони здоров'я до моменту оголошення централізованих закупівель ліків та медичних виробів - предмет закупівлі визначається спеціально створеними Експертними групами.

В Міністерстві оборони предмет закупівлі та вимоги до нього визначаються Генеральним штабом.

Під час формування предмету до майбутньої закупівлі, замовник повинен керуватися чинним законодавством.

В ході аналізу предмету закупівлі потрібно звертати увагу на наступні моменти:

- ✓ Предмет закупівлі повинен відповідати **Державному класифікатору продукції та послуг, Правил визначення вартості будівництва (ДСТУ Б Д. 1.1-1:2013), Державного класифікатора видів науково-технічної діяльності ДК 015-97**, іншим державним стандартам в залежності від специфіки предмету.
- ✓ **Під час формування предмету закупівель повинна бути чітко розмежовано товари, послуги та роботи.** Адже дуже часто під час закупівель послуг та робіт питома вага товарів в грошовому еквіваленті превалює.
- ✓ **Обґрунтованість закупівлі товарів, послуг і робіт у певні специфікації, технічні вимоги та наявність дискримінаційних вимог у технічних характеристиках**
- ✓ **Обґрунтованість кількісної потреби у відповідних товарах та послугах**
- ✓ **Погодження предмету закупівлі відповідними підрозділами замовника, повноваження таких підрозділів**
- ✓ Наявність у технічному завданні посилань **конкретні торговельні назви**. Такі посилання є недопустимими окрім випадків, коли через специфіку предмета закупівлі конкуренція на ринку відсутня або обмежена.
- ✓ **Предмет закупівлі повинен відповідати Річному плану та відповідним цілям , на які виділено кошти (цілі можуть бути визначені в кошторисі, державних цільових програмах та бюджетних програмах)**
- ✓ **Особливу увагу слід звертати, чи потребує предмет закупівлі якихось особливих умов використання і чи передбачені ці умови в замовника або в умовах закупівлі** (наприклад послуги щодо технічного обслуговування обладнання або спеціальні умови зберігання).

При цьому технічна специфікація товарів, робіт та послуг повинна містити:

детальний опис товарів, робіт, послуг, що закупаються, в тому числі їх технічні та якісні характеристики

вимоги щодо технічних і функціональних характеристик предмета закупівлі, у разі, якщо опис скласти неможливо або якщо доцільніше зазначити такі показники

посилання на стандартні характеристики, вимоги, умовні позначення та термінологію, пов'язану з товарами, роботами чи послугами, що закупаються, передбачені існуючими міжнародними або національними стандартами, нормами та правилами

ОГОЛОШЕННЯ ПРО ЗАПЛАНОВАНУ ЗАКУПІВЛЮ

Саме з моменту оголошення про заплановану закупівлю розпочинається сама процедура закупівель.

Оголошення одночасно з документацією конкурсних торгів повинно бути оприлюднене **за 20 робочих днів до етапу розкриття** пропозицій учасників (ст. 10 Закону України «Про здійснення державних закупівель»).

Винятком може бути закупівля за скороченою процедурою – **10 робочих днів**

У разі обґрунтованої нагальної потреби у закупівлі продукції харчової промисловості, продуктів харчування, послуг з організації харчування, **лікарських засобів і виробів медичного призначення** строк для подання пропозицій конкурсних торгів може бути скорочено до 10 робочих днів (далі - скорочена процедура). Причиною скорочення строку не може бути бездіяльність замовника щодо проведення відповідних процедур закупівель. Обґрунтування нагальної потреби зазначаються у звіті про результати проведення процедури закупівлі та не повинні свідчити про наміри замовника послабити конкуренцію між учасниками. (ст. 21 Закону України «Про здійснення державних закупівель»).

Оприлюднена документація конкурсних торгів повинна відповідати попередньо затвердженій інформації про предмет закупівлі.

Якщо була відсутня можливість ознайомитися з цими даними до оголошення торгів – у такому разі на етапі оприлюднення оголошення та документації треба виконати усі дії, передбачені в попередньому розділі.

Крім того, формування предмету закупівлі здійснюється відповідно до наказу Міністерства економіки України від 26 липня 2010 року N 921 «Про затвердження Порядку визначення предмета закупівлі» Державного класифікатора з урахуванням номенклатури, місця поставки, обсягу товарів та інше.

Тобто, саме на етапі оголошення замовник може розподілити предмет закупівлі за лотами,

наприклад, за ознакою місця поставки чи за видами ліків згідно номенклатури.

Це є правом замовника, проте, таке право замовника не повинно жодним чином обмежувати ймовірних учасників.

Наприклад, якщо всі товари, які можуть постачатися різними виробниками об'єднано в один лот без жодних обґрунтувань, то таке об'єднання може порушувати права виробників цих товарів. (Оскарження таких моментів можуть здійснювати лише ймовірні учасники, права яких порушено, проте ЦПК в таких випадках звертається до замовників з обґрунтованими проханнями та пропозиціями щодо формування предмету закупівель).

Також, на даному етапі документація конкурсних торгів повинна бути досліджена і на предмет наявності інших дискримінаційних вимог, що не стосуються власне самого предмета закупівлі. На практиці замовники часто намагаються обмежити учасників необхідністю подання незрозумілих довідок, необґрунтованими вимогами щодо строків таких довідок та інше.

Окремої уваги заслуговують такі дискримінаційні вимоги замовників як гарантійні листи від виробників товару щодо можливості його поставки. У разі, коли в силу особливостей ринку коло виробників обмежене – наявність таких листів дозволяє наперед узгодити дії ймовірним учасникам та контролювати доступ до торгів.

Поширеною дискримінаційною вимогою є необхідність кваліфікації учасників торгів самим замовником до моменту подачі пропозицій, що також є механізмом для недопущення незалежних постачальників на ринок.

Часто замовники передбачають в документації конкурсних торгів або в оприлюдненому проекті договору необхідність оплати послуг третіх осіб для участі в закупівлі.

Детальні вимоги до документації визначені ст. 22 Закону.

АЛГОРИТМ ДІЙ У РАЗІ ВИЯВЛЕННЯ ПОРУШЕНЬ ТА НЕТОЧНОСТЕЙ У РІЧНОМУ ПЛАНІ ТА НА ЕТАПІ ФОРМУВАННЯ ПРЕДМЕТУ:

вимоги про усунення таких порушень та неточностей направляється в першу чергу замовнику торгів, його вищестоящому органу, а також одночасно до Держфінінспекції.

ПОДАННЯ ТА РОЗКРИТТЯ РОПОЗИЦІЙ КОНКУРСНИХ ТОРГІВ

Строк подання пропозицій повинен бути не менше **20 робочих днів** до моменту розкриття пропозицій конкурсних пропозицій. Уразі внесення замовником змін до документації – він зобов'язаний оприлюднити такі зміни **протягом 1 робочого дня з моменту прийняття рішення**.

Порядок подання пропозицій врегульовано ст. 25 Закону. Пропозиції подаються у запечатаному конверті та заносяться до спеціального реєстру. У визначений в оголошенні час розпочинається процедура розкриття.

Етап розкриття пропозицій конкурсних торгів триває декілька годин.

На сьогоднішній день Законом прямо передбачена можливість участі в процедурі розкриття учасників, журналістів та уповноважені представники громадських об'єднань. Замовники зобов'язані забезпечити безперешкодний доступ представників засобів масової інформації та громадських об'єднань на їхню вимогу до процедури розкриття пропозицій конкурсних торгів та право на фіксацію технічними засобами. (ст. 9 Закону).

Під час розкриття пропозицій конкурсних торгів перевіряється:

1. наявність чи відсутність усіх необхідних документів, передбачених документацією конкурсних торгів (важливо, що перевіряється лише сам факт наявності необхідних документів, тобто вони не досліджуються по суті).

Одночасно, якщо в протоколі зафіксовано факт наявності всіх документів, то в

подальшому виявлення факту відсутності якогось документу може свідчити про недобросовісні дії з боку тендерного комітету і навпаки.

2. оголошуються найменування та місцезнаходження кожного учасника.
3. ціна кожної пропозиції конкурсних торгів або частини предмета закупівлі (лота).
4. на вимогу суб'єктів, зазначених у частині другій цієї статті, замовник зобов'язаний продемонструвати зміст документа, що містить інформацію про ціну, наявність чи відсутність усіх необхідних документів, передбачених документацією конкурсних торгів

Зазначена інформація вноситься до протоколу розкриття пропозицій конкурсних торгів (у протоколі повинна бути чітко зафіксована вся попередня інформація. Протягом 3 робочих днів протокол розкриття оприлюднюється на веб-порталі)

Саме на етапі розкриття стають відомі найменування учасників та цінові пропозиції.

Учасники не можуть вносити жодних змін та доповнень до своєї пропозиції.

Про недоброчесність тендеру може свідчити незрозуміла поведінка учасників та замовника (ці факти не завжди можуть бути юридичними підставами для оскарження зі сторони громадськості, проте їх варто фіксувати).

АЛГОРИТМ ДІЙ У РАЗІ ВИЯВЛЕННЯ ПОРУШЕНЬ НА ЕТАПІ РОЗКРИТТЯ:

вимоги про усунення таких порушень аналогічно направляються в першу чергу замовнику торгів, його вищестоящому органу, а також одночасно до Держфінінспекції, органів внутрішнього аудиту замовника.

РОЗГЛЯД І ОЦІНКА ПРОПОЗИЦІЙ КОНКУРСНИХ ТОРГІВ

Загальний строк розгляду, оцінки та визначення переможця процедури закупівлі не повинен перевищувати **20 робочих днів** з дня розкриття пропозицій конкурсних торгів.

Протягом цього часу тендерний комітет розглядає пропозиції учасників конкурсних торгів та приймає рішення.

3 точки зору громадського моніторингу протягом цього часу можуть бути перевірені наступні обставини:

Пов'язаність учасників між собою. Така пов'язаність може бути обумовлена Законом – п. 22 ч. 1 ст. 1. Та тягне за собою відміну торгів.

Також, можлива наявність неформальних ознак, які у своїй сукупності можуть свідчити про факти змови учасників на торгах.

З метою встановлення формальних і неформальних зв'язків між учасниками варто розпочати аналіз із структури власності учасників закупівлі.

АЛГОРИТМ ВИЗНАЧЕННЯ СТРУКТУРИ ВЛАСНОСТІ УЧАСНИКІВ ЗАКУПІВЛІ:

Перевірити наявну інформацію у безкоштовній базі даних: <https://usr.minjust.gov.ua/>

Якщо організаційно-правова форма юридичної особи **ТОВ, ТДВ, ПП, ДП (дочірнє підприємство)**, то в інформації про засновників (учасників) юридичної особи буде вказано юридичну/фізичну особу з сумою внеску до статутного фонду. Також у даному рядку має зазначатись бенефіціарний власник даної юридичної особи.

Важливо! Учасники закупівель, які не надали інформацію про свого бенефіціарного власника

не мають права брати участь в торгах (п. 8 ч. 1 ст. 17 Закону).

Якщо організаційно-правова форма юридичної особи **публічне/приватне акціонерне товариство**, то в інформації про засновників (учасників) юридичної особи у більшості випадків буде вказано «акціонери згідно з реєстру» та розмір статутного фонду. В такому випадку варто звернутись до бази даних Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України, яка знаходиться за адресою: <http://smida.gov.ua/>. Щоб скористатись даним ресурсом, потрібно зареєструватись.

У даній базі у вкладці 10% і більше буде вказано фізичних та/або юридичних осіб, які мають 10+% акцій у володінні. Проте якщо це фізична особа, то вона може бути закритою (замість ПІБ буде зазначено «фізична особа і громадянство»). Щоб знайти її дані, потрібно зайти в річну звітність і перевірити, чи розкрита інформація у розділі «Інформація про осіб, що володіють 10 відсотків та більше акцій емітента» і також перевірити інформацію про володіння посадовими особами емітента акціями емітента – у даній вкладці можна знайти і власників менше 10%. Іноді інформацію про власників потрібно шукати в аудиторських звітах, які знаходяться у вкладці «річна інформація».

Якщо у власниках зазначається іноземна компанія, потрібно зайти у «річна інформація» перевірити вкладку «інформація щодо освіти та стажу роботи посадових осіб емітента». Там можуть бути на керівних посадах родичі або бізнес-партнери бенефіціара.

Закордонні бази даних не містять певного алгоритму роботи і більшість з них вимагає реєстрації, проте інформацію можна знайти за наступними посиланнями:

Країна	Назва українською	Назва іноземною мовою	Посилання
Кіпр	Департамент Реєстратора компаній та офіційного приймача Республіки Кіпр	Department of Registrar of Companies and Official Receiver	https://efiling.drcor.mcit.gov.cy/DrcorPublic/Error.aspx?code=b0&lang=EN

Країна	Назва українською	Назва іноземною мовою	Посилання
Нідерланди	Реєстр юридичних осіб	Kamer van Koophandel	http://www.kvk.nl/english/
Швейцарія	Реєстр юридичних осіб Кантонів Швейцарії (територіально- адміністративна одинаця)	Cantonal registry of commerce	http://www.zefix.ch/zfx-cgi/hrform.cgi/hraPage?alle_eintr=on&pers_sort=original&pers_num=0&language=1&col_width=366&amt=007
Гонг Конг	Державний Реєстр юридичних осіб гонконгівських компаній	Companies Registry Cyber Search Centre	http://www.icris.cr.gov.hk/csci/
Австрія	Бізнес-каталог Австрії	DAS Firmenverzeichnis Österreichs	http://www.firmenabc.at/
Німеччина	Реєстр юридичних осіб	The Association of German Chambers of Commerce and Industry	http://www.dihk.de/ihk-finder/ihk-finder-dihk.html
Великобританія	Реєстр юридичних осіб	The Registrar of Companies for England and Wales (companies house)	http://wck2.companieshouse.gov.uk/wcframe?name=accessCompanyInfo
Люксембург	Реєстр юридичних осіб	Registre de Commerce et des Sociétés	https://www.rcsl.lu

Якщо організаційно-правова форма юридичної особи ТОВ, ТДВ, ПП, ДП (дочірнє підприємство), то можна також **вивчити історію власності**, оскільки з метою уникнення проблем чиновники можуть переоформлювати свої корпоративні права на третіх осіб. Для цього необхідно:

- взяти платний витяг у <https://usr.minjust.gov.ua> на день запиту.
- створити запит: 1. Тип документу - витяг про юридичну особу 2. критерії пошуку за кодом ЄДРПОУ юридичної особи 3. Відомості: вибрати все (важливо обрати Дані про реєстраційні дії, оскільки інформація: внесення змін до установчих документів юридичної особи, зміна складу або інформації про засновників).

В результаті витягу буде отримано перелік дат, у які вносилися зміни до реєстраційних документів. Щоб отримати інформацію про попереднього власника потрібно взяти витяг на день раніше зазначеної дати реєстраційних змін.

Якщо організаційно-правова форма юридичної особи Приватне/публічне акціонерне товариство, то інформацію про попередніх власників можна знайти у вкладці «Архів інформації 10 та більше %». Також інформація про зміну власника може бути зазначена у вкладці «Нерегулярна інформація».

Встановлення структури власності та наліз визначення пов'язаних осіб надає можливості встановити відповідні факти пов'язаності учасників торгів.

Неформальні зв'язки. Окрім формальних учасників можуть поєднувати неформальні зв'язки. Наприклад, факти щодо наявності однакових телефонних номерів, сусідніх адрес учасників, спільних службових осіб.

Джерелами такої інформації можуть бути: веб-портал «Наші Гроші» (nashigroshi.org), на сайті «<http://irc.gov.ua/>», SMIDA, google та інше.

АЛГОРИТМ ДІЙ У РАЗІ ВІЯВЛЕННЯ ФОРМАЛЬНИХ ТА НЕФОРМАЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ МІЖ УЧАСНИКАМИ ТЕНДЕРУ:

1. Зв'язки між учасниками тендеру можуть свідчити про наявність антиконкурентних домовленостей - про такі факти з детальним обґрунтуванням слід повідомляти **Антимонопольний комітет** в порядку ЗУ «Про захист економічної конкуренції»
2. Якщо ж Учасники є пов'язаними особами в розумінні ЗУ «Про здійснення державних закупівель», то слід інформувати **ДФІ, внутрішній аудит замовника**

Конфлікт інтересів. Визначений законодавством обов'язок щодо повідомлення про кінцевого бенефіціара юридичних осіб створює також можливість для аналізу на предмет наявності конфлікту інтересів між учасниками та замовниками. Наприклад, кінцевим бенефіціаром компанії – переможця тендеру може бути службова чи посадова особа замовника, яка має відповідні повноваження щодо надання вказівок членам тендерного комітету. Такі випадки можуть свідчити про корупційну складову у закупівлях та мати наслідком адміністративну чи кримінальну відповідальність.

АЛГОРИТМ ДІЙ У РАЗІ ВІЯВЛЕННЯ КОНФЛІКТУ ІНТЕРЕСІВ:

Визначення поняття конфлікту інтересів та алгоритм дій знаходиться в сфері дії ЗУ «Про запобігання корупції» - в такому разі потрібно звертатися до замовника, а також до після створення до **Національної агенції з питань запобігання корупції.**

Визначення поняття конфлікту інтересів та алгоритм дій знаходиться в сфері дії ЗУ «Про запобігання корупції» - в такому разі потрібно звертатися до замовника, а також до після створення до Національної агенції з питань запобігання корупції.

Відслідковування дій змовників. Наступним важливим фактором є перевірка наявності компаній-учасників закупівлі у списках компаній, щодо яких є рішення АМКУ про визнання їх

поведінки на торгах – антиконкурентними узгодженими діями.

Таким компаніям протягом 3 років заборонено участь у держзакупівлях.

Їх перелік АМКУ оприлюднює на власному сайті за адресою:

<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=104506&schema=main>

Також, про змову можуть свідчити факти обміну учасників документами, однакове оформлення документів, однакові помилки у пропозиціях, однакове розташування сторінок, однакові дати довідок, обслуговування в одних і тих же банках та фін. установах.

Проте, такі факти може бути встановлено лише за умови наявності доступу до пропозицій учасників. Замовник не має права ознайомлювати третіх осіб з цими документами. Проте громадськість часто може отримати таку інформацію власне від самих учасників торгів. Також, ці факти можна помітити під час присутності на розкритті пропозицій, інформацію про пропозиції в частині, що не є комерційною таємницею можна отримати з використанням Запиту в порядку ЗУ «Про доступ до публічної інформації».

Контроль за прийняттям рішення замовником.

Окремої уваги заслуговує контроль дій замовника щодо розгляду та оцінки пропозицій.

Спочатку замовник досліджує документи пропозицій на предмет наявності обставин та підстав для відхилення таких пропозицій.

Якщо виявляється наявність підстав визначених ст. 17 та 29 Закону, замовник відхиляє пропозиції таких учасників.

Інформація про відхилення пропозиції учасника із зазначенням підстави повинна бути оприлюднена на веб-порталі **протягом 3 днів з моменту прийняття такого рішення.**

Під час моніторингу закупівлі варто досліджувати законність підстав відхилення пропозицій, особливо якщо це стосується дешевших пропозицій.

Після відхилення пропозицій в порядку ст. 29 Закону та дослідження відповідності документів у пропозиції вимогам документації, учасники, що пройшли цю фазу, допускаються оцінки.

Оцінка здійснюється на основі критеріїв і методики оцінки, зазначених у документації конкурсних торгів.

Питома вага цінового критерію не може бути нижчою 50 відсотків. Критерії оцінки заздалегідь визначені у документації. В переважній більшості випадків – це **ціна**.

Для здійснення аналізу та порівняння цін під час закупівлі слід використовувати наступні джерела:

- ❖ Інформація щодо середньоринкових цін оприлюднена веб-порталах Мінекономрозвитку, Держстатистики.
- ❖ Запропонована під час однієї і тієї ж закупівлі менша вартість/ціна товарів, робіт і послуг учасником, пропозиція якого була відхилена з формальних підстав
- ❖ Інформація веб-порталу з питань державних закупівель щодо цін на аналогічні товари,

роботи та послуги, за які здійснювалися закупівлі іншими замовниками

- ❖ Інформація щодо цін на товари та послуги на українських регіональних та галузевих торговельних майданчиках
- ❖ **Важливо! Закупівля за завищеною ціною не є порушенням чинного законодавства, а як правило, лише наслідком інших можливих порушень та зловживань! Як правило факти завищення ціни можуть бути наслідком злочинних домовленостей, антиконкурентної змови або ж просто монопольного становища учасника торгів на ринку.**

ВИЗНАЧЕННЯ ПЕРЕМОЖЦЯ ТА АКЦЕПТ

За результатами оцінки замовник визначає переможця торгів та протягом **1 робочого дня повідомляє йому про акцепт**.

На даному етапі перевірки підлягають факт правомірності визначення такого переможця відповідно до критеріїв (найважливішим серед яких є ціна).

Повідомлення про акцепт повинно бути оприлюднене протягом **3 робочих днів з моменту визначення переможця**.

Також, на даному етапі можна з'ясувати інформацію щодо конкретних торгових найменувань товарів, закуплених замовником та цін за одиницю товару (якщо товари різного гатунку, видів та специфікації закуповувались об'єднано та на етапі розкриття неможливо визначити ціну за одиницю товару) з метою подальшого порівняння таких цін.

УКЛАДЕННЯ ДОГОВОРУ ПРО ЗАКУПІВЛЮ

Не пізніше **20 робочих днів** (у разі скороченої процедури – 10) з моменту акцепту. (стаття 31).

Умови договору про закупівлю не повинні відрізнятися від змісту пропозиції конкурсних торгів або цінової пропозиції (у тому числі ціни за одиницю товару) переможця процедури закупівлі. Істотні умови договору про закупівлю не можуть

змінюватися після його підписання до виконання зобов'язань сторонами у повному обсязі, крім випадків визначених ч. 5 ст. 40 Закону.

Також, інформація про зміну істотних умов договору повинна бути оприлюднена на веб-порталі з питань державних закупівель.

УСІ ДІЇ ТА РІШЕННЯ ЗАМОВНИКА ВЧИНЕНІ З ПОРУШЕННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ОСКАРЖУЮТЬСЯ ДО ДЕРЖФІНІНСПЕКЦІЇ. У РАЗІ, ЯКЩО ТАКІ ДІЇ МАЮТЬ ОЗНАКИ ЗЛОЧИНУ – ТО ВІДПОВІДНА ЗАЯВА НАПРАВЛЯЄТЬСЯ ТАКОЖ ДО ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ ЗА ПРАВИЛАМИ ПІДСЛІДНОСТІ (СТ. 216 КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ). НАЙЧАСТІШЕ ЗЛОВЖИВАННЯ ПІД ЧАС ЗАКУПІВЕЛЬ КВАЛІФІКУЮТЬСЯ ЗА СТ. 190, 191, 364 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ.

ЕТАП ВИКОНАННЯ ДОГОВОРУ

Слідкувати за поставкою товарів терміни зазначені у договорі, належним виконанням його сторонами, а також у разі невиконання певних умов постачальником – вимагати реагування від замовника.

Сьогодні, ст. 10 Закону також вимагає оприлюднення звіту про виконання договору про закупівлю.

В залежності від предмету закупівлі особливу увагу слід акцентувати на наступних моментах:

- ✓ придбанні застарілих товарів та послуг або таких, що мають прострочені терміни використання; придбання за відсутності сертифікату якості або документації із їх застосування, за відсутності комплектуючих або навчених спеціалістів;
- ✓ подальшому використанні чи невикористанні закупленого товару, робі чи послуг
- ✓ відповідності істотних умови договору умовам, які були визначені у пропозиціях
- ✓ дотримання вимог законодавства в частині строків укладання договорів про закупівлю
- ✓ питанням відповідності поставленого товару вимогам документації конкурсних торгів, пропозиціям переможців торгів,

- ✓ чи було передбачено здійснення попередньої оплати у договорах про закупівлю, якщо так, то чи здійснювалась вона у відповідності із вимогами постанов КМУ
- ✓ чи відповідають умови укладеного договору (у частині оплати) фактично здійсненим перерахуваннями коштів. Фактичні оплати за договорами можна перевіряти на порталі <http://spending.gov.ua/>
- ✓ правильність і своєчасність виконання договірних зобов'язань постачальниками.

Детальну інформацію про стан виконання договору можна виявити у звіті про виконання договору, що оприлюднюється на веб-порталі або витребувати офіційно.

Важливо! Укладання додаткових угод до основного договору через збільшення кількості предмета закупівлі або розширення переліку предмета закупівлі призводить до здійснення закупівель без проведення процедур державних закупівель, за умови збільшення загальної суми договору, що порушує вимоги статті 2 Закону.